

ICL-Iberpotash, una multinacional que contamina rius i apadrina soldats

L'empresa israeliana, que explota i contamina la comarca del Bages, manté uns vincles estrets amb la classe política catalana i l'exèrcit d'Israel

Runam salí provinent de les mines de Sallent / MONT SALAT

Arnau Carné

Iberpotash, que explota les mines de sal i potassa del Bages, s'ha situat com una de les multinacionals estrangeres amb més pes econòmic als Països Catalans. Un estudi encarregat per la mateixa empresa a la consultora PwC afirma que la multinacional ha assolit un impacte econòmic de més de 595 milions d'euros entre 2011 i 2013. La companyia minera preveu unes inversions globals de 350 milions fins a l'any 2017, amb les quals pretén aconseguir duplicar les seves vendes en sis anys.

Iberpotash forma part de la multinacional israeliana Israel Chemicals Ltd. (ICL), una de les principals companyies mundials de producció de fertilitzants i productes químics. L'any 1998, aprofitant el procés de privatització de les empreses públiques que explotaven les mines de sal i potassa de Sallent i Súrria, ICL les va comprar i va crear Iberpotash. Els últims anys, a través d'ICL-Iberia, també ha adquirit altres empreses espanyoles com el Grupo Empresarial Agro-mediterráneo de Múrcia o Auxquimia d'Astúries.

L'accionista majoritària d'ICL és Israel Corporation, amb un 46,18% del capital. Un 39,97% és controlat directament per l'Estat israelià i petites accionistes i el 13,85% restant, per PotashCorp Agricultural Society Ltd, una empresa controlada per la canadenc Potash Corporation of Saskatchewan.

Israel Corporation és un dels principals hòldings empresarials d'Israel, creat pel govern el 1968 amb l'objectiu d'atraure i gestionar la inversió estrangera. Després de passar per diferents processos de privatiza-

ció, s'ha convertit en una empresa privada -controlada per la família Ofer, una de les més riques del país- que ha assessorat altres privatitzacions d'empreses públiques.

ICL: beneficis i patrocinis de l'ocupació de Palestina

A l'Estat d'Israel, ICL explota els recursos minerals del mar Mort a través de la seva filial Dead Sea Works. Aquesta activitat, molt lucrativa, està vetada a la població palestina a través de les normatives imposades per l'ocupació militar. ICL també manté negocis amb plantes industrials situades a les colònies israelianes establertes dins els Territoris Ocupats, com l'empresa de cosmètics Ahava. La companyia minera subministra sal extreta del mar Mort a la fàbrica més important d'Ahava, ubicada a la colònia de Mitzpe Shalem.

Cal recordar que Israel no té unes fronteres delimitades i que ha anat usurpant territori palestí a través de diversos processos de colonització. Uns processos que també suposen el control dels recursos naturals del territori i la creació de zones econòmiques especials, ja siguin zones industrials amb mà d'obra sobreexplotada o tractes

Israel Chemicals es va implantar als Països Catalans comprant empreses públiques

comercials desiguals entre els productes israelians i palestins. És el mateix Estat qui fomenta la colonització mitjançant ajudes per finançar infraestructures i habitatge, ajudes familiars i incentius fiscals per a les empreses. Tot això es fa amb el suport de l'exèrcit, d'una ocupació militar que permet el desplegament de les colònies.

Conscient del benefici que obté d'aquesta ocupació, ICL la reconeix i la recompensa. Al seu web corporatiu, reserva un apartat específic de suport a l'exèrcit d'Israel (IDF), que consisteix en la subvenció de diferents projectes en col·laboració amb l'Associació pel Benestar dels Soldats d'Israel. Entre ells, trobem el projecte Apadrina un soldat, que destina recursos a programes que vetllen pel benestar del Batalló de Reconeixement de Beduïns (que impulsa el vincle de la població beduïna amb l'exèrcit israelià per enfrontar-la a la població àrab palestina) i del Batalló Rimón de la divisió Givati (que opera a la Franja de Gaza). També promou que els efectius de l'exèrcit s'integrin laboralment a l'empresa quan finalitzin el servei militar.

Iberpotash parla molt de les xifres de gent implicada a l'empresa i afirma que les seves mines aporten més de 1.100 llocs de treball directes. El que no especifica són les xifres de víctimes palestines causades per l'exèrcit israelià que apadrina: 1.400 morts durant l'operació Plom Fos (2008-2009), 142 morts arran de l'operació Pilar Defensiu (2012), 1.800 morts -400 d'elles, menors d'edat- amb l'operació Marge Protector (2014) i milers de famílies desestructurades,

forçades a viure a l'exili, entre les runes dels barris més castigats i en un veritable estat d'apartheid.

Danys i deute mediambiental

Segons l'entitat ecologista Prou Sal!, Iberpotash crea un deute mediambiental que durarà més de cent anys si no s'hi posa remei. És un deute que estem pagant i haurérem de continuar pagant entre totes, ja que l'aigua de boca de Barcelona i comarques no es podrà beure sense, abans, dessalar-la.

El motiu és que l'empresa ha augmentat el volum de producció de les mines de potassa del Bages i, per tant, ha augmentat la quantitat de runam salí que deixa directament sobre el terra, sense cap impermeabilització que protegeixi el sòl. Són més de 5.000 tones diàries que salinitzen fonts, aqüífers i també el riu Llobregat. Per això, a més dels milions emprats en l'adopció de mesures pal·liatives i de la reubicació del veïnat del barri de l'Estació de Sallent, s'han gastat milions de fons públics per construir la planta d'electrodialísi reversible d'Abreira. Aquesta instal·lació dessala l'aigua abans de clorar-la.

Arran de les denúncies interposades per

L'empresa explota els recursos minerals del mar Mort, vetats a la població palestina

Instal·lacions de la divisió catalana del conglomerat empresarial / SONIA GUEDAN

El president de la Generalitat, Artur Mas, a les explotacions d'Iberpotash / GENCAT

particulars i entitats ecologistes, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) ja ha dictaminat quatre sentències en ferm contra Iberpotash i tres directius de l'empresa han estat condemnats a dos anys de presó (sense que hi hagin entrat) per contaminació de fons hídrics derivada d'una mala gestió dels residus. Les institucions públiques, en comptes de protegir el territori i els seus recursos, s'han decantat cap a la defensa de la multinacional.

La compra de vassallatges al Bages i al territori català

L'abril de 2013, Yair Lapid, ministre de Finances israelià, exposava que "els recursos naturals d'Israel són un bé públic i el públic israelià és el primer que se n'ha de beneficiar", una mostra de la ferma oposició a la compra de més accions d'ICL per part de l'empresa canadenc Potash Corporation. En canvi, durant una visita oficial a Israel el novembre de 2013, el president Mas es va reunir amb la cúpula d'ICL i va manifestar: "A Catalunya, estem intentant invertir en aquesta empresa". Mas també va expressar que la Generalitat de Catalunya presentaria un recurs a la sentència del TSJC per fer prevaler l'interès de la inversió econòmica a les mesures mediambientals.

Sembla que el president català segueix el punt de vista expressat per José Antonio Martínez Álamo, president d'ICL-Iberia. L'alt tribunal ha determinat que Iberpotash haurà de presentar un pla de restauració dels residus acumulats a la muntanya de sal del Cogulló, a les mines de Sallent. Com a

resposta, Martínez va denunciar que sentències com aquesta generen "inseguretats jurídiques, que és el pitjor que li pot passar a un país". L'empresari no trobava bé que l'empresa hagués de pagar pels canvis en la regulació, encara que es derivessin de sentències judicials.

L'any 2012, ICL va obtenir uns beneficis declarats de prop de 1.000 milions d'euros, 75 milions dels quals a través de la filial Iberpotash. Segons Montsalat, els cànon pels drets d'explotació que abona a l'Estat espanyol són mínims, sobretot comparats amb els cànon pagats a altres estats: 0,15 M€ a l'Estat espanyol, 3,54M€ al Regne Unit i 76,54M€ a l'Estat d'Israel l'any 2014, segons l'informe financer d'ICL publicat a la borsa de Nova York.

Per assegurar-se el suport institucional i una bona imatge social, ICL-Iberpotash s'ha sabut dotar d'un equip directiu influent i d'una política de patrocinis acadèmics, esportius i culturals, acompanyada de la compra de publicitat als mitjans de comunicació locals.

José Antonio Martínez Álamo, president d'ICL-Iberia i conseller delegat d'Iberpotash, va ser nomenat president de la Comissió d'Indústria de la patronal catalana Foment del Treball i membre del consell executiu d'aquesta mateixa entitat. Ostenta càrrecs a la Cambra de Comerç i Indústria de Manresa, a Confedem (representació del sector miner a la patronal espanyola CEOE) i al Cercle d'Economia. S'ha sabut vincular a personatges locals influents com Joan Güell i Cardona, apoderat d'ICL Iberia, advocat

de Sùria recentment nomenat diaconal a l'església catedral de Solsona; o Joan Castellà Giral, primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Sùria per Convergència i Unió... i propietari de prop del 40% de les terres on Iberpotash desenvolupa el seu projecte.

Pel que fa als patrocinis d'Iberpotash, inclouen càtedres de la Universitat Politècnica de Catalunya (sota el nom dubtós de Càtedra Iberpotash en mineria sostenible), l'equip manresà de bàsquet professional, el teatre Kursaal de Manresa, festivals literaris o la Transèquia (una ruta commemorativa del canal que va facilitar l'arribada de l'aigua a Manresa el segle XIV). L'empresa minera també patrocina actes festius com les caramelles i el castell de focs de Sùria o la festa major de Manresa.

Les protestes socials esquerden el gegant empresarial

Plataformes ecologistes com Prou Sal! i Montsalat fa anys que denuncien l'impacte mediambiental negatiu d'Iberpotash. Juntament amb el veïnat, han contribuït a assolir que es dictaminessin tímides sentències judicials contra la multinacional.

L'estiu de 2014, la societat catalana observava els bombardejos israelians sobre Palestina. En aquell context, a través de la campanya de Boicot, Desinversions i Sancions a l'Estat d'Israel (BDS), van ressorgir les denúncies socials contra ICL-Iberpotash i es va evidenciar la hipocresia dels seus patrocinis. El conjunt Mamà Patxanga es va negar a actuar a la festa major de Manresa perquè estava patrocinada per una empresa

que donava suport als crims de guerra de l'exèrcit israelià. El ple de l'Ajuntament de Sallent, per la seva banda, va decidir no acceptar el patrocini d'Iberpotash mentre l'empresa col·laborés amb l'exèrcit israelià i explotés els jaciments del mar Mort.

El poder econòmic, polític i social d'ICL-Iberpotash, així com els seus tentacles empresarials, és gran i compta amb molts recursos. Però, davant les evidències de la contaminació mediambiental i la col·laboració amb l'ocupació militar de Palestina, cada vegada hi ha més persones que entenen i mostren el rebuig a aquesta empresa i a les seves pràctiques.

En implantar-se a Catalunya, la transnacional s'ha vinculat amb personatges locals influents

Els intents de millorar la seva imatge a través de patrocinis han estat repostos amb boicots